

Берзін П.С.

д.ю.н., доцент,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
професор кафедри кримінального права та кримінології
Київ, Україна
recht1@yandex.ua

Подосінов А.О.

адвокат
Київ, Україна
a.podosinov@gmail.com

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ МАНІПУЛЮВАННЯ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ (СТ. 222-1 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ)

Анотація. Автор визначає зміст об'єктивних та суб'єктивних ознак складу цього злочину. До об'єктивних ознак віднесені такі як: маніпулювання на фондовому ринку, матеріалі збитки, та причинно-наслідковий зв'язок між діями та наслідком. Крім цього, об'єктивними ознаками пропонується визначати діяння, які вчиняються поряд із маніпулюванням на фондовому ринку. Одним із таких діянь є одержання прибутку. Одержання прибутку – це дії, пов'язані з одержанням коштів як різниці між валовими доходами і валовими витратами. Наслідками слід визнавати прояви шкоди, яка утворюється в результаті маніпулювання на фондовому ринку.

Суб'єктивними ознаками – це ознаки, пов'язані з прямим умислом при вчиненні маніпулювання на фондовому ринку. У зв'язку з цим, специфічною ознакою є мета – одержування прибутку.

У статті досліджується вплив зазначених об'єктивних та суб'єктивних ознак на конструювання складу злочину, передбаченого статтею 222-1 Кримінального кодексу України. Для цього автор визначає види маніпулювання на фондовому ринку, передбачені чинним регулятивним законодавством України.

Обґрунтовується, що в конструкції складу злочину "маніпулювання на фондовому ринку" окремі види маніпулювання не враховуються і не здатні заподіювати матеріальну шкоду. Суб'єктивні ознаки сприяють встановленню розмірів такої шкоди.

Аналізується зміст окремих об'єктивних та суб'єктивних ознак цього складу злочину. Визначається специфіка формування змісту таких ознак. У статті сформульовані основні підходи, які визначають суспільну небезпечність цього злочину, істотну шкоду як її показник, отримання прибутку. Аналізується співвідношення понять «істотна шкода» та «збитки» і «значна шкода» при визначенні особливостей криміналізації маніпулювання на фондовому ринку.

В процесі дослідження автор дійшов наступних висновків: визначив зміст соціальних показників суспільної небезпечності маніпулювання на фондовому ринку, які впливають на криміналізацію цього злочину; обґрунтував, що основним таким показником є шкода; наявність такої шкоди пов'язана із видами маніпулювання; характеристика ступеня суспільної небезпечності маніпулювання на фондовому ринку має обґрунтовуватись на підставі визнання її окремим «компонентом» істотної шкоди; істотна шкода в

даному разі набуває значення узагальнюючого показника суспільної небезпечності маніпулювання на фондовому ринку; законодавець при криміналізації маніпулювання на фондовому ринку визначає розмір суспільно небезпечного діяння та наслідків, що настають в його результаті.

Ключові слова: злочин, фондовий ринок, маніпулювання, шкода, кримінальний закон

Формул: 0, рис.: 0, табл.: 0, бібл.: 5

Pavlo Berzin

Doctor of Science (Law), Associate Professor,
National Taras Shevchenko University of Kyiv,
Professor at Department of Criminal Law and Criminology,
Kyiv, Ukraine
recht1@yandex.ua

Andrew Podosinov

Advocate
Kyiv, Ukraine
a.podosinov@gmail.com

MAIN PROBLEMS OF CRIMINALIZATION OF MANIPULATION OF THE STOCK MARKET (ART. 222-1 CRIMINAL CODE OF UKRAINE)

Abstract. The author defines the content of objective and subjective evidence of the crime. The objective features included such as manipulating the stock market, material damage and a causal link between the act and the result. In addition, objective features proposes that the acts is committed by manipulation along with the stock market. One of these actions is profit. Profit - is an action relating to the receipt money as the difference between gross income and gross expenditure. The consequences should be recognized manifestations of the damage, which is formed by the manipulation of the stock market.

Subjective features - is features that associated with the direct intent in the commission of the manipulation of the stock market. Regarding to this, specific feature is the goal - profit.

The article examines the impact of the objective and subjective figures on designing the offense under Article 222-1 of the Criminal Code of Ukraine. To do this author defines the types of the manipulation in the stock market, according to current regulatory legislation of Ukraine.

Author substantiates that the design of crime "stock market manipulation" certain types of the manipulation are not captured and can not cause material damage. Subjective features contribute to the determining the extent of such damage.

Analyzed the meaning of individual objective and subjective features of crime. Determined by the specific shaping the content of such features. The article set out the basic approach that define the social danger of the crime, significant damage as it is profit's indicator. The relationship between the concepts "substantial harm" and "damage" and "significant damage" when determining the characteristics of the criminalization of the manipulation of the stock market is analyzed.

During the research process author came to the following conclusions: defined the meaning of social indicators of public danger of manipulation in the stock market that influence to the criminalization of the offense; grounded that the main indicator is the damage; the existence of such damage related to the type of manipulation; description of gravity of the manipulation of the stock market has to justify on the basis of recognition of its separate component of significant damage; substantial harm in this case takes the value of summary measure of public danger of the manipulation in the stock market; the legislator at the criminalization of the manipulation of the stock market determines the size of a socially dangerous act and the consequences that come to its end.

Keywords: crime, stock market manipulation, damages, criminal law

Formulas: 0; fig.: 0; tabl.: 0; bibl.: 5

Вступ. У науці кримінального права існують різні підходи щодо пояснення поняття криміналізації злочинів та її підстави. Найбільш прийнятною нам видається та, яка визнає єдиною підставою криміналізації відповідний ступінь і характер суспільної небезпечності вчинених діянь, що характеризується їхньою здатністю заподіювати об'єктам кримінально-правової охорони (а не будь-яким іншим об'єктам) істотну (а не будь-яку іншу) шкоду. При цьому приводами до криміналізації, за наявності яких має місце вказана підстава, називаються: необхідність виконання зобов'язань за міжнародними договорами, ратифікованими Верховною Радою України (далі – ВРУ); необхідність створення правових механізмів утвердження і забезпечення прав і свобод людини як головного обов'язку держави; необхідність забезпечення реалізації певних положень Конституції та інших законів України; результати кримінологічних досліджень щодо динаміки та поширеності певного діяння, які обґрунтовують необхідність його караності; громадська думка [Кримінальне право України. Загальна частина 2009].

Отже, насамперед, слід враховувати, що соціально-змістовним показником суспільної небезпечності окремо взятого діяння є її ступінь. Визначається він через основні величини (розмір, обсяг, тривалість) об'єктивних і суб'єктивних ознак вчиненого суспільно небезпечного діяння. Тому на ступінь суспільної небезпечності діяння впливають насамперед індивідуальні особливості діяння, що утворюються при його вчиненні. З урахуванням цього ступінь суспільної небезпечності набуває значення «показника» підвищеності суспільної небезпечності одного діяння порівняно з суспільною небезпечністю інших діянь. Визначення такого «показника» здійснюється з урахуванням місця соціальних цінностей, на які посягає певна група діянь, у ієрархії соціальних цінностей, що визнаються об'єктом кримінально-правової охорони; «ураженості» такого об'єкта чи його окремих елементів та утворення в ньому негативних змін; виду й розміру наслідків як результату вчиненого суспільно небезпечного діяння; способів вчинення такого діяння, його знарядь, засобів, обстановки, місця, часу, характеристик особи, яка вчинила діяння, форм і видів її вини та інших об'єктивних і суб'єктивних ознак діяння [Берзін 2009]. Такі «показники» можуть включатись у зміст нормативних орієнтирів, які характеризують вчинене діяння як суспільно небезпечне, тобто суспільна небезпечність якого досягає рівня, що потребує застосування відповідних заходів кримінально-правового впливу [Берзін 2014].

Аналіз досліджень та постановка завдання. Суспільна небезпечність маніпулювання на фондовому ринку (ст. 222-1 Кримінального

кодексу України, далі – КК) в літературі, як правило, обґрунтовується наявністю істотної шкоди, що заподіюється порядку обігу цінних паперів та інших фінансових інструментів на фондовій біржі, правам і законним інтересам учасників фондового ринку та інвесторів у цінні папери [Кримінальне право України. Особлива частина 2010, Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар 2013].

Проте в літературі на сьогодні відсутні дослідження щодо обґрунтування підстави криміналізації маніпулювання на фондовому ринку, передбаченого ст. 222-1 КК, а також визначення впливу, який мали у її процесі (здійснили на криміналізацію) ратифіковані ВРУ міжнародно-правові договори (зокрема, Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму, яка була ратифікована на підставі Закону України від 17 листопада 2010 р.). Отже, вирішення цих питань й становить основну мету даного дослідження. Для її досягнення необхідно, в першу чергу, розібратися з тим, як само криміналізація вплинула на

а) «формування» ознак складів маніпулювання на фондовому ринку, передбачених у ст. 222-1 КК у вигляді «маніпулювання на фондовому ринку» та «маніпулювання на фондовій біржі»;

б) врахування законодавцем співвідношення такого «показника» («компонента») суспільної небезпечності зазначеного злочину, як істотна шкода, з «кількісними показниками», що передбачені в ст. 222-1 КК, як «отримання професійним учасником фондового ринку або фізично особою чи третіми особами прибутку у значних розмірах», «уникнення ... збитків у значних розмірах», «заподіяння значної шкоди охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб», «спричинення тяжких наслідків».

Результати дослідження. Приймавши 17 листопада 2010 р. Закон України «Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму», ВРУ визнала потребу криміналізувати маніпулювання на фондовому ринку як злочин, що може визнаватись предикатним стосовно легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Проте сам процес криміналізації цього злочину характеризувався низкою проблем, пов'язаних з її підставою. Адже, як було зазначено у висновку Головного науково-експертного управління ВРУ (за підписом В.І. Борденюка) на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом» (реєстраційний № 8274 від 21 березня 2011 р.), «процес імплементації відповідних норм у чинне законодавство України не означає їх механічне відтворення у тексті національного закону». З огляду на це в процесі такої імплементації основна проблема стосувалась визначення «набору» ознак складів злочину, виходячи «зі змісту і призначення тієї міжнародно-правової норми, яка підлягає імплементації і не допускати її викривлення». При цьому зміст такої норми визначає «... лише мінімальні стандарти, яких держави повинні дотримуватись. У свою чергу, держави-учасниці можуть перевищувати ці стандарти, оскільки кожна держава зберігає за собою право не обмежуватися ними» (див. зазначений висновок Головного науково-експертного управління ВРУ). Тому, як результат імплементації, у ст. 222-1 КК з'явився «набір ознак»

складів злочину, зміст яких можна визначити наступним чином:

а) «маніпулювання на фондовому ринку» є узагальненим поняттям і не має нормативно закріпленого (формально визначеного) змісту. Так, у ст. 10-1 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30 жовтня 1996 р. визначаються лише різновиди дій, що утворюють маніпулювання цінами на фондовому ринку, у зв'язку з чим в процесі криміналізації зазначеного злочину законодавцю слід було визначитись з тим, які саме дії утворюють маніпулювання на фондовому ринку. Адже після прийняття ВРУ 7 квітня 2011 р. в першому читанні проекту Закону України № 8274 від 21 березня 2011 р. у його (законопроекті) частині 3 розділу I передбачалось закріплення поняття «маніпулювання на фондовому ринку» у назві ст. 222-1 КК, в той час як у диспозиції ч. 1 цієї статті КК використовувалось поняття «маніпулювання ринком», яке по-суті позначувало умисні дії службової особи учасника фондового ринку, які мають ознаки маніпулювання.

Однак, й така конкретизація після прийняття законопроекту № 8274 не була задовільною, оскільки від народних депутатів України надходили пропозиції: закріпити у назві поняття «маніпулювання на фондовій біржі», залишивши в ч. 1 «маніпулювання ринком» (лист народного депутата Воропаєва Ю.М. від 20 квітня 2011 р., вих. № 326); замінити поняття «маніпулювання на фондовому ринку» та «умисні дії посадової особи учасника фондового ринку» словами «маніпулювання цінами під час здійснення операцій з цінними паперами на фондовій біржі» та «умисні дії посадової особи учасника біржових торгів та фондової біржі» (лист Асоціації «Фондове Партнерство» від 7 квітня 2011 р. № 842), тощо. Проте, зрештою, законодавець не сприйняв зазначених зауважень, закріпивши у назві чинної редакції ст. 222-1 КК поняття «маніпулювання на фондовому ринку», а в диспозиції ч. 1 цієї статті КК – поняття «ознаки маніпулювання на фондовій біржі, встановлені відповідно до закону щодо державного регулювання ринку цінних паперів».

Відповідно до ст. 10-1 Закону «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» ознаками маніпулювання на фондовій біржі визнаються: 1) здійснення або намагання здійснити операції чи надання заявки на купівлю або продаж фінансових інструментів, які надають або можуть надавати уявлення щодо поставки, придбання або ціни фінансового інструменту, що не відповідають дійсності, та вчиняються одноосібно або за попередньою змовою групою осіб і призводять до встановлення інших цін, ніж ті, що існували б за відсутності таких операцій або заявок; 2) здійснення або намагання здійснити операції чи надання заявки на купівлю або продаж фінансових інструментів шляхом вчинення умисних протиправних дій, в тому числі шахрайства чи використання інсайдерської інформації; 3) поширення інформації через засоби масової інформації, у тому числі електронні засоби масової інформації, або будь-якими іншими способами, яке призводить або може призвести до введення в оману учасників ринку щодо ціни, попиту, пропозиції або обсягів торгів фінансових інструментів на фондовій біржі, що не відповідають дійсності, зокрема поширення недостовірної інформації, у разі коли особа, яка поширила таку інформацію, знала або повинна була знати, що ця інформація була недостовірною; 4) купівля або продаж фінансових інструментів перед закриттям торговельної сесії фондової біржі з метою введення в оману учасників ринку щодо цін, які склалися наприкінці торговельної сесії; 5) неодноразове протягом

торговельного дня укладення двома або більше учасниками торгів угод купівлі чи продажу фінансових інструментів у власних інтересах чи за рахунок одного і того ж клієнта, за якими кожен з учасників торгів виступає як продавець та покупець одного і того ж фінансового інструменту за однаковою ціною в однаковій кількості або які не мають очевидного економічного сенсу або очевидної законної мети хоча б для одного з учасників торгів (або їх клієнтів), а також надання клієнтом кільком учасникам біржових торгів доручення на укладення в його інтересах однієї або більше угод з одним і тим самим фінансовим інструментом, під час яких покупець та продавець діють в інтересах клієнта; 6) неодноразове протягом торговельного дня здійснення або намагання здійснити операції чи надання заявки на купівлю або продаж фінансових інструментів, що не мають очевидного економічного сенсу або очевидної законної мети, якщо за результатами таких торгів власник таких фінансових інструментів не змінюється; 7) неодноразове невиконання учасником біржових торгів зобов'язань за біржовими контрактами, укладеними протягом торговельного дня у власних інтересах або за рахунок клієнтів, якщо укладення зазначених контрактів спричинило значне збільшення або зниження ціни фінансового інструменту, за умови, що такі контракти мали суттєвий вплив на ціну такого інструменту; 8) укладення на фондовій біржі угод з фінансовим інструментом за ціною, що має суттєве відхилення від ціни відповідного фінансового інструменту, яка склалася на фондовій біржі тієї ж торговельної сесії (поточна ціна) шляхом подання безадресних заявок, за умови, що угоди укладені від імені та/або за рахунок осіб, між якими (працівниками яких) існувала попередня домовленість про придбання або продаж фінансового інструменту за ціною, що має суттєве відхилення від поточної ціни.

Водночас згідно з ч. 2 ст. 10-1 Закону «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» не визнаються маніпулюванням цінами на фондовому ринку дії, що мають на меті: 1) підтримання цін на емісійні цінні папери у зв'язку з їх публічним розміщенням або обігом, за умови, що такі дії вчиняються учасником біржових торгів на підставі відповідного договору з емітентом таких цінних паперів; 2) підтримання цін на цінні папери відкритих або інтервальних інститутів спільного інвестування у зв'язку з їх викупом у випадках, установлених законом; 3) підтримання цін, попиту, пропозиції або обсягів торгів фінансовими інструментами, за умови, що такі дії вчиняються учасником біржових торгів на підставі відповідного договору з фондовою біржею. Крім цього, не є маніпулюванням на фондовому ринку дії, що вчиняються органами державної влади у зв'язку з реалізацією грошово-кредитної політики або політики управління державним боргом (ч. 3 ст. 10-1 названого Закону).

4. Наступним запитанням, яке стосується формулювання обов'язкових «компонентів» суспільної небезпечності маніпулювання на фондовому ринку, що закріплені в ч. 1 ст. 222-1 КК, слід вважати таке: якщо зміст суспільної небезпечності маніпулювання на фондовому ринку формально визначений в ст. 222-1 КК за допомогою відповідних «кількісних показників» (зокрема, «отримання професійним учасником фондового ринку або фізично особою чи третіми особами прибутку у значних розмірах», «уникнення ... збитків у значних розмірах», «заподіяння значної шкоди охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб», «спричинення тяжких наслідків», що обчислюються з урахуванням визначеної в цій статті

Особливої частини КК суми кількостей неоподатковуваних мінімумів доходів громадян), то чи може їх «досягнення» в результаті вчинення передбаченого в ч. 1 ст. 222-1 КК діяння свідчити про істотність заподіяної шкоди як узагальнюючого показника суспільної небезпечності цього діяння. Іншими словами, чи враховує вітчизняний законодавець співвідношення такого «показника» («компонента») суспільної небезпечності зазначеного злочину, як істотна шкода, з «кількісними показниками», за якими у ст. 222-1 КК: а) конкретизована величина суспільно небезпечних наслідків як елемента (ознаки) складу злочину (йдеться про «заподіяння значної шкоди охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб» та «спричинення тяжких наслідків»); б) визначені «кількісні характеристики» вчиненого діяння (зокрема, стосовно «отримання професійним учасником фондового ринку або фізично особою чи третіми особами прибутку у значних розмірах» та «уникнення ... збитків у значних розмірах»).

З урахуванням особливостей законодавчої техніки, характерної для чинного КК України, відповідь на сформульоване запитання може бути такою: законодавець, вирішуючи проблеми конструювання ознак складів злочину, передбаченого ст. 222-1 КК, при криміналізації такого суспільно небезпечного діяння, як маніпулювання на фондовому ринку, відбирає таку сукупність «кількісних показників» для обчислення відповідного розміру суспільно небезпечного діяння та його наслідків як елементів (ознак) складів цього злочину, яка фіксує рівень суспільної небезпечності, властивої злочину цього виду, та є необхідною й достатньою для створення його основного та кваліфікованого складів. Такий законодавчий прийом є типовим для складів окремих злочинів, у зв'язку з чим дозволяє «втілити» на нормативному рівні прояви суспільної небезпечності. Такі прояви мають своїми показниками саме істотну шкоду та дозволяють констатувати, що така істотність «по-мінімуму» все ж є, оскільки законодавець в ст. 222-1 КК використовує різні сукупності (поєднання) «кількісних показників» для позначення розміру вчиненого суспільно небезпечного діяння та наслідків, що настали в його результаті. Що стосується використання таких «кількісних показників» для позначення різних розмірів шкоди одного виду, позначеної у ст. 222-1 КК термінами «заподіяння значної шкоди охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб», «спричинення тяжких наслідків», то один розмір (менший) такої шкоди є ознакою основного складу, а інший (більший) – кваліфікованого, у зв'язку з чим питання про так звану «мінімальність» істотної шкоди як «показника» суспільної небезпечності виникає якраз стосовно ознаки основного складу. Грошові характеристики обчислення такої «мінімальної шкоди» у ч. 1 ст. 222-1 КК законодавець закріпив у п. 2 примітки до цієї статті КК, проте спеціальних, чітко визначених критеріїв, за якими слід здійснювати «відбір» при створенні конструкції основного і кваліфікованого складів маніпулювання на фондовому ринку законодавець не формулює.

Висновки. Основні проблеми криміналізації такого суспільно небезпечного діяння, як маніпулювання на фондовому ринку, мають бути пов'язані з визначенням: 1) такого соціально-змістовного показника суспільної небезпечності передбаченого в ч. 1 ст. 222-1 КК України діяння, як ступінь суспільної небезпечності; 2) характеристика ступеня суспільної небезпечності маніпулювання на фондовому ринку має обґрунтовуватись

насамперед на підставі визнання її (суспільної небезпечності) окремим «компонентом» істотної шкоди; 3) істотна шкода в даному разі набуває значення узагальнюючого показника суспільної небезпечності маніпулювання на фондовому ринку, який є відмінним за змістом від «кількісних показників»: а) суспільно небезпечних наслідків як елемента (ознаки) складу злочину (позначається у ст. 222-1 КК формулюванням «заподіяння значної шкоди охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб» та формулюванням «спричинення тяжких наслідків»); б) вчиненого суспільно небезпечного діяння (виражене у ч. 1 ст. 222-1 КК у формулюваннях «отримання професійним учасником фондового ринку або фізично особою чи третіми особами прибутку у значних розмірах» та «уникнення ... збитків у значних розмірах»); 4) законодавець при криміналізації маніпулювання на фондовому ринку визначає такий «набір кількісних показників» відповідного розміру суспільно небезпечного діяння та наслідків, що настають в його результаті, який відтворює у ст. 222-1 КК так би мовити мінімальний рівень суспільної небезпечності, властивої злочину цього виду (крім цього, цей рівень є необхідним і достатнім для конструювання основного та кваліфікованого складів злочину в ст. 222-1 КК); 5) у чинному кримінальному законодавстві України відсутні чітко сформульовані критерії «відбору кількісних показників» вчиненого суспільно небезпечного діяння (кількох діянь) та його (їх) наслідків при конструюванні основного і кваліфікованого складів маніпулювання на фондовому ринку.

Література

- Берзін, П. С. (2009). *Злочинні наслідки: поняття, основні різновиди, кримінально-правове значення*. Київ, Дакор.
- Берзін, П. С. (2014). Кримінальне правопорушення, злочин і кримінальний проступок за новим Кримінальним кодексом Республіки Казахстан. *Адміністративне право і процес*, № 4, 217-231.
- Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар (2013). Т. 2: Особлива частина. Харків, Право.
- Кримінальне право України. Загальна частина (2009). Підручник. Київ, Атіка.
- Кримінальне право України. Особлива частина (2010). Підручник. Харків, Право.

References

- Berzin, P. S. (2009). *Zlochinni naslidky: ponjatta, osnovni riznovidy, kriminalno-pravove znachennja*. Kiyv, Dakor.
- Berzin, P. S. (2014). Kriminalne pravoporushennya, zlochin i kriminalniy prostupok za novum Kriminalnim kodeksom Respubliki Kazakhstan. *Адміністративне право і процес*, № 4, 217-231.
- Kriminalniy kodeks Ukrainy. Naykovo-praktychniy komentar (2013). T. 2. Osobliva chastina. Kharkiv, Pravo.
- Kriminalne pravo Ukrainy. Zagalna chastyna (2009). Pidruchnik. Kyiv, Atika.
- Kriminalne pravo Ukrainy. Osobliva chastyna (2010). Pidruchnik. Kharkiv, Pravo.

*Data przesłania artykułu do Redakcji: 25.09.2015
Data akceptacji artykułu przez Redakcję: 30.09.2015*